

Gorzyń_2
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	międzychodzki	
Gmina	Międzychód	
Miejscowość	Gorzyń	PMI_GRZ

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	21.10.2013	Miejsce wykonania	Dom informatora
Czas trwania	1 godzina	Forma i wielkość	Plik Audio/MP3 56,2 MB
Przeprowadzający	R.J.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
PMI_GRZ_02	K	30 lat		żona sołtysa PMI_GRZ_01

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	„Nie znam nic”.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstw)	„Tak jest Górka Chmielewska to tak wszyscy wiedzą gdzie to jest tak samo jak bloki Degolle któreś bloki to Degolle. Mieszkańcy tak nazwali”. Respondentka potwierdza również wypowiedź PMI_GRZ_01 „Górka Chmielewskiego, bloki Degolle to bloki które zostały wybudowane jak we Francji rządził de Goll i to było związane z jakimiś wydarzeniami również we Francji, Górka Chmielewskiego jest to górka gdzie się idzie na dworzec kolejowy we wsi i to od nazwiska bo tam był kolejarz Chmielewski i tam na górkę chodziliśmy zawsze jeździć na sankach”.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	„Ja nie znam.”

Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	<p>„U mnie Andrzejki to tak bardziej w szkole i też były te wróżby z butami i laniem wosku”</p> <p>Respondentka przytacza tradycje wróżb na Andrzejki. Jedną z nich było lanie wosku przez dziurkę od klucza do zimnej wody a następnie odczytywanie znaczenia rzucanego cienia przez powstały wosk. Kolejną wróżbą było ustawianie butów, który but pierwszy dotknie ściany czy wyjdzie za próg ta panna pierwsza wyjdzie za mąż.</p>
2.	św. Marcina/11 listopada	<p>„U mnie nie było tradycji pieczenia rogali ale na dzień dzisiejszy kupuje się”</p> <p>Respondenci nigdy nie piekli tradycyjnych rogali Marcinkowskich.</p>
3.	Adwent	<p>„Nie ma tradycji raczej jedynie było postanowienie adwentowe ale nigdy nie dokończone”.</p>
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	<p>Respondentka potwierdza wypowiedź PMI_GRZ_01 „Mikołajki tak do tej pory robimy sobie jakieś tam drobne upominki najczęściej słodyczne, dzisiaj raczej odchodzi się już od czyszczenia tych butów”</p> <p>Respondentka przytacza tradycję czyszczenia butów i wystawiania ich w widoczne miejsca, w które to buty Św. Mikołaj miał przynosić małe upominki najczęściej były to słodyczne. Mikołajki odbywają 6 grudnia.</p>
5.	Wigilia	<p>„Drzewko mamy prawdziwe stoi do Trzech Króli, sianka raczej nie ma pod obrusem, jest dodatkowe nakrycie, w tradycji jest Pasterka o 24, jest karp w domu rodzinnym na pewno była zupa grzybowa a teraz nie ma zupy już chyba. Jest barszcz teraz mi się przypomniało”.</p>
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	<p>Respondentka potwierdza wypowiedź PMI_GRZ_01 „Zazwyczaj rodzinie odwiedza się najbliższą rodzinę”</p> <p>Respondenci spędzają w gronie rodzinnym. Nie ma z tymi dniami żadnych tradycji.</p>
7.	Sylwester/Nowy Rok	<p>„Kiedyś wynosili bramy i u mnie w domu jeszcze wynoszą na Sylwestra”.</p> <p>W wioskach był zwyczaj wystawiania bram następnie chowania je j. Była to forma psikusów.</p>
8.	Trzech Króli	<p>Respondentka potwierdza wypowiedź PMI_GRZ_01 „Tutaj dzieci chodzą są poprzebierane za Króla Heroda, za śmierć z kosą za anioła i mają tą gwiazdę, przychodzą</p>

		<p>zaśpiewają kolędę, wchodzą do domu i częstujemy ich albo plackiem ale najczęściej słodyczami. Na drzwiach jest zwyczaj pisania poświęconą kredą C+M+B”</p> <p>Respondentka przytacza tradycję pisania poświęconą kredą na drzwiach trzech liter C+M+B=bieżący rok, respondentka nie wie skąd taki zwyczaj, został on przekazany z pokolenia na pokolenie. Litery według respondentki oznaczają KACPER, MELCHIOR, BALTAZAR.</p>
9.	Kolędnicy	Nie ma zwyczaju.
10.	MB Gromnicznej	„Idzie się do Kościoła z Gromnicą i w domu rodzinnym w czasie burzy się paliło i świeciło się podwórko wodą święconą.”
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	„W domu rodzinnym ja nie pamiętam żeby był Podkociołek ale na Tłusty Czwartek piekło się zawsze samemu pączki z powidłami”.
12.	Topienie Marzanny	„U mnie nie”.
13.	Środa Popielcowa	„Szło się do Kościoła, nie jadło się mięsa wiadomo post ścisły tak to wyglądało”.
14.	Śródpoście	Brak informacji.
15.	Niedziela Palmowa	<p>„U nas w domu tata szedł na pole i tą palmą robił krzyżyki chyba żeby były lepsze plony”</p> <p>Respondentka potwierdza wypowiedź PMI_GRZ_01</p> <p>„To wiadomo do Kościoła święcenie palm. Palemki to się chodzi na bazie się wyczekiwało gdzie już są bazie, teraz to wszystko idzie na łatwiznę.”</p>
16.	Triduum Paschalne	„U mnie zawsze mówili, że dostaniemy na Boże rany a potem zapominali”.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	„Z koszyczkiem do święconki zazwyczaj chodzi mąż, w domu rodzinnym zazwyczaj najmłodszy chodzi czyli dzieci zazwyczaj tak to się odbywa, zajacek w domu rodzinnym był tylko to my dzieci robiliśmy gniazdko w Gorzynie jest odwrotnie”.
18.	Poniedziałek Wielkanocny	„Śmingus dyngus jest tutaj leją się tylko nie jest to już takie lanie takie konkretne tylko teraz raczej dla tradycji tak fajnie gdzieś tam trochę popryskać się nawet z kranu”.

19.	Zielone Świątki	„Nie kojarzę żadnych tradycji”.
20.	Boże Ciało	Respondentka potwierdza wypowiedź PMI_GRZ_01 „Procesja jest i w Kamionnie i w Międzychodzie ale ja jak jeżdżę to jeżdżę do Międzychodu, te ołtarze to jest tak różnie na przykładzie Kamionny i tak przypada że na Boże Ciało co drugi rok przystrajają 4 wsie, na zakończenie oktawy jest podobnie, że też się wsie wymieniają. Z ołtarza zabiera się gałązkę brzozy chyba dla szczęścia. Jest przywożona do wazonika i tak długo stoi aż nie opadnie.”
21.	św. Jana	Nie ma tradycji.
22.	MB Zielnej	„W domu rodzinnym pamiętam zbieranie ziół na te bukiety do Kościoła ale dzisiaj już raczej nie ma tej tradycji”.
23.	MB Siewnej	Nie ma tradycji.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	„We wsi jeszcze niektóre panie robią same takie wiązanki ze świerku i sztucznych kwiatów ale już mało” Respondenci uczestniczą w Mszy za dusze zmarłych, która odbywa się albo na cmentarzu albo w Kościele, przystrajają groby najczęściej kwiatami oraz zniczami. Zazwyczaj wieczorem respondent jeszcze raz udaje się na cmentarz, zapalić pozostałe znicze.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	„Na zakończenie oktawy Bożego Ciała robi się takie małe wianuszki i tu w Gorzynie ja się z tym spotkałam”.

Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe

1.	Narodziny i chrzest	Respondentka potwierdza wypowiedź PMI_GRZ_01 „Są zawsze było praktykowane w wózeczkach jak się wyjeżdżało musiała być czerwona wstążeczka podwieszona albo miało mieć dziecko coś czerwonego ubrane żeby nikt dziecka nie ociotował tak się mówiło”.
2.	Ślub i wesele	Respondentka potwierdza wypowiedź PMI_GRZ_01 „Pół teram dzień przed weselem mieszkańcy zbierali się przed domem a jak powstały bloki przed wejście do bloku i było tłuczenie szkła śpiewanie różnych przyśpiewek np. sini du sini du a w komodzie dziura żeni się żeni się Grzelachowskiego

		córa, uczestniczyłem też w tych pól teramach teraz robi się tydzień przed nie robi się go nawet w domu tylko w restauracji takie wygodnictwo, przedtem przychodzili ci co też byli zaproszeni na wesele, tłuczenie szkła.”
3.	Śmierć i pogrzeb	„Do trumny jeszcze ja pamiętam wkładano pieniądze” Respondentka potwierdza wypowiedź PMI_GRZ_01 „Kiedyś wiem, że ktoś kto umarł to był w domu do momentu pochówku i z domu odprowadzaliśmy go z Gorzynia do Kamionnej. Trumna była w domu okna otwarte, każdy kto chciał przyjść to mógł przyjść pożegnać się z nim, różaniec był odmawiany przez te trzy dni też w domu, każde krzesło odwracali i to było związane żeby ten duch nie wrócił, lustra były zasłaniane jak wynosili tą trumnę, różaniec, książeczka wkładano do trumny i coś co było osobistą rzeczą co nieboszczyk coś tam za życia zawsze przy sobie nosił miał”.
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
	Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa	Brak informacji.
	Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy	„U mnie w domu z ziemniaków się robiło to się prażynki nazywało i z kim rozmawiam to nikt czegoś takiego nie robił. Gotowane ziemniaki odlane zaraz z wody, krychało się czyli dusiło jak pire z mąką ziemniaczaną i wtedy to wychodziło takie podobne jak kluski nakładało się do miski i robiło się potem z boczku i cebuli się to krosiło no i takie to były prażynki u nas się tak mówiło”.
III. Tradycje rękodzielnicze		
	Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych	Brak informacji.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji,	„Do Krzyża ludzie chodzą na Majowe, my rzadko idziemy ale Majowe są” Respondentka potwierdza wypowiedź PMI_GRZ_01 „Krzyż przy torach kolejowych. Jest kapliczka, która powstała w latach 90-tych i jest na skraju wsi, powstała z inicjatywy

	fundatorzy)	mieszkańców tak samo jak Krzyż tylko on stoi na pewno dłużej, ja go pamiętam jak żyję, zawsze chodziłem na religię do Kamionny i ten Krzyż zawsze tam stał, może on sięgać okresu wojennego czy krótko po wojennego”.
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji.
4.	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Brak informacji.
6.	Lokalne odpusty	Brak informacji.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	Respondentka potwierdza wypowiedź PMI_GRZ_01 „Dożynki się tu nie odbywają, kiedyś się odbywały jak był Rolniczy Zakład Doświadczalny za poprzedniego systemu, wtedy co roku dyrekcja organizowała dożynki dla pracowników były jakieś tam konkursy przed zabawą taneczną był wręczany wieniec dyrektorowi, byli nagradzani robotnicy którzy wyrabiali 100 czy 150% normy na dzień dzisiejszy się nie organizuje”.
2.	Dni gminy/wsi	Brak informacji.
3.	Lokalne festyny	Respondentka potwierdza wypowiedź PMI_GRZ_01 „Teraz był drugi taki festyn Turniej Sołectw o Złotą Pyrę, inicjatorem jestem ja. Cały festyn polega na tym, że zapraszamy do konkurencji sąsiednie sołectwa i każda konkurencja ma związek z pyrą, jakieś zbieranie ziemniaków, najdłuższa obierka, plyndze są z ziemniaków mamy potem taką grochówkę w przyszłym roku mają być szare kluchy dla dzieciaków jest taka fajna konkurencja robią ludziki z ziemniaków.”
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Brak informacji.